

Izhaja vsak dan razen sobot, nedelj in praznikov.
Issued daily except Saturdays, Sundays and Holidays.

PROSVETA

GLASILO SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE

Uredništvo in upravniški prostori:
2657 South Lawrence Ave.
Office of Publication:
2657 South Lawrence Ave.
Telephone, Rockwell 4904

ET—YEAR XXXII. Cena lista je \$6.00 Entered as second-class matter January 16, 1935, at the post-office at Chicago, Illinois, under the Act of Congress of March 3, 1879. CHICAGO, ILL., PONDELJEK, 26. FEBRUARJA (FEB. 26), 1940 Subscription \$6.00 Yearly ŠTEV.—NUMBER 40 Acceptance for mailing at special rate of postage provided for in section 1103, Act of Oct. 3, 1917, authorized on June 14, 1918.

Grdina v Clevelandu spoznan za krivega!

Plačati je moral kazen, ker je prikril zapuščino revnega hrvatskega delavca. Zdaj pride na vrsto zadeva oderuškega pogreba tvrde Grdina & Son

DOMAČE VESTI

Cleveland, O. — (The Cleveland Press z dne 21. febr.) — Anton J. Grdina, podpredsednik tvrdke Anton Grdina & Son, potrebnih zavod, je bil danes spoznan za krivega pred probatnim sodnikom Nelsonom J. Brewerjem, da je prikril zapuščino železničarskega delavca in za kajen je bil odstavljen kot administrator zapuščine in plačati je moral \$361. Sodnik Brewer je tudi odredil, da mora Grdina izpostaviti upravljeno zapuščino na prvotno vsoto \$3516. Kamen je plačal George D. Rader, svetnik Grdine, s čekom.

Zapuščina je bila last Vincencu Žugca, železniškega zavrtača, ki je umrl leta 1927. Žugac je v Clevelandu stanoval v železniških kolibah; sorodnikov in ožjih prijateljev ni imel tukaj. Ko je umrl, mu je Grdinova potrebna tvrda priredila pogreb, katerega je Grdina predložil račun v vsoti \$784. Po navodilih jugoslovanske konzule je odvetnik Mihal S. Cerezin začel s sodnijskim postopanjem proti Grdini v zadevi zapuščine, katerega spada Žugčevi ženi in hčeri v Jugoslaviji (na Hrvatskem).

Med zaslišanjem je prišlo na dan, da je mlajši Grdina, ki je upravljal Žugčevo zapuščino, po dolgi svoji očetni Antonu Grdini iz te zapuščine vsoto \$2000 oziroma kakšno jamčevine. Odvetnik Cerezin zdaj dolži Grdino, da je bil pogreb pokojnega Žugca "oderuško" zaračunan in izjavil je, da bo se posebej tožil Grdino zaradi tega prediranja računa. Cerezin tudi pravi, da sta Žugčeva vdova in hčeri v Jugoslaviji doslej prejeli le \$200 od Grdine, čeprav je pokojni Žugac zapustil \$3516.

Zabodel se je v bolnišnici Chicago. — Daniel Glumac, star 28 let in stanujoč na naslovu 9944 Avenue M v So. Chicago, se je 22. t. m. zabodel z žepnim nožem v (neimenovani) bolnišnici. Ko so ga ranjenega odpeljali na policijsko postajo, je povedal, da je bil obupan, odkar se je spri s svojo ženo, ki je namočena v dotični bolnišnici. Policija je Glumca — ki bo menda Srb ali Hrvat — poslala v okrajno bolnišnico.

Novice iz Pennsylvanije

Presto, Pa. — Frank Skarl ml., član društva 166 SNPJ, se je zadnje dni pobil na roki pri delu v rovu. Člani mu žele hitrega okrevanja. — Frank Primožič se še vedno nahaja v bolnišnici Mercy v Pittsburghu in čaka na naprošeni, naj ga obiskujejo. — V Meadow Landsu, Pa., je naglo umrl Leonard Lenasi, star 62 let in doma iz Smihla pri Postojni. Bil je vdovec 21 let in pred meseci je izgubil sina, ki se je po nesreči ustrelil. Tu zapuščina drugega sina in hčer v Clevelandu pa tretjega sina in hčer.

Vesela vest iz Ohia

Blaine, O. — Nik Glogović, tajnik društva 333 SNPJ, je postal stari oče. Njegova hči v Detroitu je 21. t. m. dobila hčerko prorojenko, mladinski oddelek SNPJ je pa dobil novo članico. Čestitke!

Nov grob v starem kraju

La Salle, Ill. — John Derzich, tajnik društva 337 SNPJ, je prejel žalostno vest, da je v Zakonu pri Brezicah umrl njegov oče Janez Deržič v lepi starosti 87 let. Bil je posestnik in v Združenih državah zapuščina dva sina, Johna in Antona v La Sallu.

Japonske bojne ladje poškodovane

Kitajci poročajo o novih zmagah

Hongkong, 24. febr. — Kitajsko poročilo pravi, da so bile štiri japonske bojne ladje poškodovane v topniškem bombardiranju. Kitajci so jih pričeli obstreljevati, ko so dospeli po reki Jangtse v bližino Klukiangja.

Druga poročila javljajo kitajske uspehe v bitkah z Japonci na več frontah. Ti vključujejo reokupacijo Mentowkwa, mesta v bližini Pekinga, in otoka Tangšana, ki leži nekaj milj od obrežja province Fukien. Vest omenja širjenje upora v armadi generala Čingveja, ki je pod japonsko kontrolo. Nadaljnjih tri tisoč vojakov te armade se je pridružil Kitajcem.

Potres uničil več turških vasi

Na tisoče ljudi brez strehe

Istanbul, Turčija, 24. febr. — Enajst vasi v centralnem delu Anatolije je bilo porušeni v potresu, ki se je čutil tudi v drugih pokrajinah.

Istanbul, Ankara, Smirna in nekaj drugih mest je bilo prizadetih.

Najmanj 80 ljudi je izgubilo življenje, na tisoče pa jih je brez strehe. Čez 10,000 glavi goveje živine je poginilo v okoliših Karsija, središču potresa. Mnogo ljudi je bilo ubitih, ko so se porušile hiše, v katerih so se nahajali. Povzročena škoda se ceni na več milijonov dolarjev.

Pri prvih potresnih sunkih je zavladala panika med prebivalci. V strahu so bili, da se bo ponovila katastrofa, ki je zadela Anatolijo v zadnjem decembru, ko so potres in povodnji zahtevale okrog 50,000 človeških življenj. Hud mrz je povečal trpljenje prebivalcev in ovirala tudi reševalna dela.

Hitler bo sprejel ameriškega diplomata

Berlin, 24. febr. — Tu je bilo naznanjeno, da bo diktator Hitler sprejel Sumnerja Wellesa, ameriškega državnega podtajnika, ki ga je Roosevelt poslal v Evropo, da ugotovi, ali je mogoče, da se uspešno uskladijo razočaranje je veliko. Stalin je vrgel armado 300,000 mož na fronto v Kareliji, toda uspehi so neznatni. V zadnjih treh tednih so Rusi izgubili 60,000 vojakov v naskokih na finske pozicije.

VELIKE RUSKE IZGUBE V BIT- KAH V KARELIJI

Viipuri še vedno v finskih rokah

VIHARJI OVIRAJO OFENZIVO

HELSINKI, FINSKA, 25. febr. — Poveljstvo finske armade poroča, da je bilo 5000 Rusov ubitih v zadnjih dveh dneh v prodiranju proti Viipuriju, drugemu največjemu finskemu mestu. Okolica tega mesta je postala glavno bojišče. Mesto, ki je imelo 75,000 prebivalcev, je tarča ruskega topniškega bombardiranja. Civilisti so zapustili Viipuri v prvih dneh sovjetske invazije finskega ozemlja. Krog, ki jih sipajo ruski topovi, so porušile veliko število poslopij.

MOSKVA, 25. febr. — Vojno poročilo, objavljeno v Leningradu, se glasi, da so ruske čete zasledile tri utrjene otoke v ofenzivi. Ti so Koivisto, Tiurinsari in Pilsaari. Poročilo dostavlja, da so Rusi zasledili velik vojni plen. Zaplenili so dvanajst težkih topov, mnogo strojne in velike količine streliva.

Helsinki, Finska, 24. febr. — Ruske čete še vedno prodirajo naprej na trideset milj dolgi fronti v Kareliji, toda utrpelo so velike izgube. Okrog 2800 Rusov je včeraj padlo v bitki, ki se je vršila v bližini jezera Najkijja.

Finsko poročilo pravi, da so ruske čete prodirle le nekaj milj v ofenzivi, ki traja že 24 dni. Od Viipurija, drugega največjega finskega mesta, so oddaljene še šest milj.

Finci so uničili 22 sovjetskih tankov v bitki na severni strani Ladoškega jezera, v kateri je padlo tudi 800 Rusov, čez sto pa so jih Finci ujeli. Čez 40 civilistov, med temi 12 žensk in otrok, je bilo ubitih, ko so sovjetski letalci napadli z bombami mesta v centralnem delu Finske. Tarča bomb so bila mesta Iisalmi, Vartsila, Nurmes, Lieksa, Kontiomäki in Kajaani.

Obletnica ustanovitve rdeče armade je našla sovjetsko militaristično organizacijo, ki je bila zgrajena, da pospeši svetovno revolucijo, zavajevano proti mali Finski, deželi, ki ima manj ko štiri milijone prebivalcev. Proti ogromni ruski armadi, ki je bila ustanovljena pred 22 leti, se bori majhna, toda dobro izveščana finska oborožena sila. Poveljniki sovjetske armade so napovedali, da bo praznovala svojo 22. letnico z okupacijo Viipurija, glavnega strateškega mesta za Mannerheimovo obrambno črto. To se ni zgodilo. Viipuri je še vedno v finskih rokah.

Kampanja proti Mannerheimovi črti je bila označena za Vorosilovo ofenzivo. Klement Vorosilov je sovjetski vojni komisar. Včeraj so se v Moskvi in drugih ruskih mestih vršile vojaške parade in voditelji so ponovno naglašali, da je rdeča armada najmočnejša oborožena sila na svetu.

General B. H. Šapošnikov, šef vrhovnega armadnega štaba, je edini častnik, ki je dobil vojaško vzgojo pod carsko Rusijo. Po naznanilu moskovske radiopostaje je on obljubil Stalinu, da bo rdeča armada prekorčila Mannerheimovo linijo preko trupel finskih vojakov na dan svoje obletnice. To se ni zgodilo in razočaranje je veliko. Stalin je vrgel armado 300,000 mož na fronto v Kareliji, toda uspehi so neznatni. V zadnjih treh tednih so Rusi izgubili 60,000 vojakov v naskokih na finske pozicije.

Rusija zaščitila meje na jugu

Manevri sovjetske
bojne mornarice

Moskva, 24. febr. — Sovjetska Rusija, ki je zapletena v vojno s Finsko, je dala razumeti svetu, da kljub temu ne bo zanemarjala obrambe na jugu, kjer ima bogata oljna polja. To je razvidno iz naznanila admirala Oktabrškega glede manevrov sovjetske bojne mornarice na Črnem morju. "Bojna mornarica je bila in bo še nadalje zanesljiva straža južne meje Sovjetske unije," je rekel admiral, ko je dopel v Sevastopol, rusko pomorsko bazo.

On je poročal, da sila sovjetske bojne mornarice stalno narašča. Veliko število bojnih ladij se nahaja na Črnem morju. Druge bojne ladje so na Kaspiškem, Baltičkem in Arktičnem morju.

Oljna polja v kavkaških pokrajinah so postala predmet splošne pozornosti in ugrabljanja v zvezi z govoricami o možnosti raztegnitve evropskega konflikta na Bližnji vzhod, kjer je koncentrirana močena angleška in francoska oborožena sila.

Glasiło Ateistične lige pravi, da se papež Pi pripravlja na veliko kampanjo proti Sovjetski uniji s sodelovanjem Velike Britanije, Francije, Belgije in Nizozemske. "Papež dela po navodilih britanskih, francoskih in ameriških imperialistov," pravi glasiło. "Na Finskem je le mala peščica katolikov, vendar je papež poslal večjo vsoto denarja finskiim belogardistom, ki vodijo boj proti Sovjetski uniji."

Angleška letala nad Avstrijo

Bojna ladja ustavila ruski parnik

London, 24. febr. — Letalski minister je naznanil, da so angleška ogledniška letala invadirala ozračje Avstrije in Češke in se potem srečno vrnila v svoja oporišča. Tri angleška letala so bombardirala tudi nemško bojno ladjo, ki se nahaja v bližini Heligolanda, nemške pomorske baze. Poročilo ne omenja, ali so bombe, katere so vrgli letalci, poškodovale ladjo.

Istanbul, Turčija, 24. febr. — Britska križarka je včeraj ustavila in preiskala sovjetski parnik Svanetia v bližini Dardanel. Dva italijanska parnika sta bila preiskana pri Istanbulu. To je bila prva angleška akcija v turških vodah.

Berlin, 24. febr. — List Voelkische Beobachter je objavil poročilo iz Amsterdama, Holandska, da je britska bojna ladja Nelson zadela ob mino in da je bila poškodovana. To poročilo potrjuje vest, ki je bila prej objavljena v Berlinu, da je bila ladja poškodovana. V Londonu so zanikali berlinsko vest.

Holandska policija lovi špione

Amsterdam, Holandska, 24. febr. — Šest oseb, pet domačinov in eden tujec, je policija aretirala v zvezi s preiskavo špionaže. Avtoritete pravijo, da ima vohunska organizacija podružnice v več mestih. Aretacija je posledica preiskave, ki je sledila, ko sta dva vojaška ujetnika skušala pobegniti iz zapora.

Influenca kosi v Angliji

London, 24. febr. — Influenca je pobrala 514 ljudi v enem tednu v Angliji, 161 več nego v prejšnjem tednu. Tako pravi uradno poročilo.

zasede 687 utrdb Mannerheimove črte od začetka ofenzive.

TURČIJA UVELJAVILA NOVE OB- RAMBNE UKREPE

Sovjetske čete prekor-
čile mejo

NACIJI OPAZUJEJO AKTIVNOSTI

Belgrad, 24. febr. — Sem dospele poročila se glasi, da so člani turške vrhovne sveta na svoji seji v Ankari, kateri je predsedoval feldmaršal Fevzi Karmak, oklicali izjemno stanje po vsej državi. Telefonska zveza med Turčijo in zunanjim svetom je bila odrezana po incidentu, ki se je pripetil ob meji med Turčijo in Rusijo. Poročilo se glasi, da so sovjetske čete prekorčile mejo in invadirale turško ozemlje, Rusi se še vedno nahajajo na turškem ozemlju, dasi v Moskvi to zanikajo. Ali je prišlo do spopada med Turki in Rusi, ni znano.

Istanbul, Turčija, 24. febr. — Turška vlada je storila nadaljnje korake v interesu obrambe dežele, ko je naznanila, da bo vključila vse grupe izvažalcev in uvažalcev v sindikat pod svojo kontrolo. Na seji vrhovnega vojnega sveta je bila ponovno naglašena tesna zveza med Turčijo, Veliko Britanijo in Francijo.

Na podlagi pravkar uveljavljene odredbe bo vlada določala cene uvoznega in izvoznega blaga. Sindikatom je bila poverjena odgovornost za kopičenje surovega materiala in industrijskih produktov, da si država zagotovi zadostne zaloge blaga v smislu dekretov glede narodne obrambe in oskrbe civilnega prebivalstva v vojnem času.

Turški časopisi še vedno pišejo o možnosti zavezništva vdora na ruska oljna polja v kavkaških pokrajinah. Tak korak bi bil težak udarec sovjetski Rusiji in njeni zaveznici Nemčiji. Časopisi naglašajo, da Nemčija v slučaju takega sunka ne bi mogla dobiti ruskega olja. Glavna ruska oljna polja so v Tiflisu, Baku in Batumu.

Berlin, 24. febr. — Nacijski krogi pazno zasledujejo aktivnost zapadnih velelil na Bližnjem vzhodu. V teh vidijo možnost raztegnitve vojne na Bližnji vzhod in balkanske države. Drugi krogi zavračajo domnevo, da sta Anglija in Francija v sedanjih situaciji pripravljeni na ofenzivo na Balkanu. Turčija, njuna zaveznica, jima ne bi mogla dosti pomagati v obstoječih okoliščinah.

Nemci ne verjamejo poročilom, da imajo Velika Britanija, Francija in Turčija armado dva milijona mož v Siriji, Egiptu, Palestini in drugih pokrajinah Bližnjega vzhoda. Zadevna poročila v francoskem časopisju smatrajo za absurda. V Berlinu domneva, da skupna oborožena sila na Bližnjem vzhodu ne presega 200,000 mož.

Čiščenje v delavski federaciji

Chicago, 24. febr. — Unifa trgovskih klerkov je bila izključena iz Čikaške delavske federacije na obtožbo, da njeni voditelji podpirajo nasilje. Organizator te unije je Max Caldwell, ki ima policijski rekord in je bil že večkrat aretiran. Uradniki federacije niso hoteli komentirati akcije, ki pomeni splošno čiščenje v tujaknjih unijah ADF.

Dva illinoiska uradnika obtožena

Chicago, 24. febr. — Harold S. Stone, ki je kot državni uradnik pritisikal na državne službenice, da morajo prispevati dva odstotka svojih plač v kampanjski sklad demokratske stranke, je bil obtožen po veleporoti v

Nemški letalci napadli parnike

Dva bombnika
sestreljena v bitki

BERLIN, 25. febr. — Diktator Hitler je v svojem govoru v Monakovu ponovno zagotovil poslušalce, da bo Nemčija, ki je danes močnejša nego je bila kdaj prej, zmagala v vojni. To je bil prvi Hitlerjev govor v tem mestu od zadnjega novembra v pivski dvorani, v kateri je takrat eksplozirala bomba nekaj minut potem, ko je diktator odšel iz dvorane. V svojem govoru je Hitler poudarjal, da je bila cesarska Nemčija poražena v svetovni vojni, ker niso imeli njeni voditelji takega poguma kot on in drugi naciji, ki danes vladajo Nemčiji. Dejal je, da v sedanjih vojni so na strani Nemčije sovjetska Rusija, Italija in Japonska, tri močnejše države, ki so bile v svetovni vojni sovražnice Nemčije. Poleg teh je na strani Nemčije tudi Bog. Ti zavezniki so garancija, da bo Nemčija zmagala v vojni proti Veliki Britaniji in Franciji.

London, 24. febr. — Nemški letalci so ponovno napadli z bombami parnike na Severnem morju. Bombe so potopile dva parnika, enega pa poškodovale. Nadaljnji parnik se je potopil, ko je zadel ob mino. Koliko mornarjev je bilo ubitih in ranjenih v napadih, ni znano.

Letalski minister poroča, da sta bila dva nemška bombnika uničena v bitki z angleškimi letalci. Eden je trekel v morje pri Northumberlandu, drugi pa v bližini Coldinghama. Štirje letalci so se ubili.

Vest iz Amsterdama, Holandska, se glasi, da se je finski parnik Brita potopil, ko je zadel ob mino v bližini irskega obrežja.

Pariz, 24. febr. — Nemški topovi bombardirajo francoske pozicije na severnem koncu zapadne fronte, se glasi tu objavljeno poročilo. Topniški dvoboj je v teku v Saarski dolini med Saarbrueckenom in luksemburško mejo. Nemci so naskočili francoske postojanke vzhodno od gorovja Vosgesa, a so bili vrzeni nazaj. Dva častnika in pet vojakov so Francozi ujeli.

Francozi in nemški letalci so uprizorili več ogledniških polotov nad kraji zapadne fronte. Nekaj nemških letal se je pojavilo nad ozemljem severne Francije, katera pa so strel iz topniških baterij pognali nazaj.

London, 24. febr. — Britska mornarica se poslužuje novega instrumenta, ki omogoča kapitanom parnikov in poveljnikom bojnih ladij gledanje preko horizonta, se glasi tu objavljena vest. Instrument je nov izum in sestavni del tajnosti. Primerjajo ga televiziji in opremljen je s prenosnim aparatom. S tem instrumentom lahko opazujejo kretanje sovražnih bojnih ladij in bombnikov v veliki razdalji. Izumitelj instrumenta je ameriški inženir W. G. Finch.

Weir bo zbiral denar za republikance

Washington, D. C., 24. febr. — John Hamilton, načelnik osrednjega odbora republikanske stranke, je imenoval Ernesta T. Weira, jeklarskega magnata iz Pittsburgha, za načelnika finančnega odseka te stranke. On bo zbiral prispevke za financiranje volilne kampanje republikanske stranke. Weir je znan kot velik sovražnik Rooseveltovega "new deala" in delavskih unij.

Jolietu. Dalje je bil obtožen tatvine denarja iz državnega sklada George E. Ray, upravitelj državne jetniške farme v Vandaliji. Na to pozicijo ga je imenoval governor Horner l. 1933.

RUMUNIJA OJAČILA SVOJO OB- ROŽENO SILO

Izvoz surovega materiala
in olja omejen

UTRJEVANJE VEZI Z BOLGARIJO

Bukarešta, Rumunija, 24. febr. — Rumunija je povečala svojo oboroženo silo iz bojazni pred vojno, zano pa je uveljavila odredbe, ki prepovedujejo izvoz več vrst surovega materiala in izdelkov in tujezemstvo v interesu lastne obrambe. Okrog 200,000 rezervistov je bilo pozvanih v armado. S tem se je oborožena sila povečala na 1,400,000 mož.

Odredba prepoveduje izvoz železa, jekla, svinec, bakra, aluminija, usnja, oglja, volne, bombaža, rajons, kemikalij in gorilna boljše vrste. To se je zgodilo pod pritiskom Velike Britanije in Francije, ki sta protestirali proti pošiljanju olja, ki ga producirajo oljnaki angleških in francoskih kompanij, v Nemčijo. S tem je razkačila nacizme kroge v Berlinu, ki so jo že obdolžili kršenja sklenjenega dogovora.

V Bukarešto bo došel v ponedeljek dr. Karl Clodius, nemški ekonomski svetnik. On bo zahteval, da Rumunija izpolni svoje obligacije v smislu dogovora. Ta določa, da mora Nemčija dobiti 1,680,000 ton rumunskega olja v tem letu.

V interesu zaščite virov naravnega bogastva — je Konstantin Angelescu, ekonomski minister, naznanil, da bo vlada prisilila lastnike oljnih polj, katera ne izkoriščajo, v odstop teh vlad, da jih bo ona izkoriščala. Naznanilo spremlja grožnja s konfiskacijo.

Ruski parnik Sahalin je došel v Konstanco; rumunsko luko, s tovorom 10,000 ton olja. Olje je namenjeno Nemčiji. Naloženo bo na vlake, ki go bodo odpeljali v Nemčijo. Ta je že drugi ruski parnik, ki je pripeljal olje v rumunsko luko.

Sofija, Bolgarija, 24. febr. — Prvič po 25 letih je bil član rumunskega kabineta častni gost na državnem banketu, ki ga je priredila bolgarska vlada. Rumunski finančni minister Mitita Constantinescu je prišel v Sofijo, da pridobi Bolgarijo za politično zblizanje z Rumunijo. V svojem govoru na banketu je poudarjal potrebo kooperacije med državama v naporih za ohranitev mira.

Fašisti se jeze na zaveznike

Tisk napoveduje raztegnitev vojne

Rim, 24. febr. — "Italija nima nobenega razloga za mirno opazovanje aktivnosti in propagande angleških in francoskih agentov v državah južnovzhodne Evrope," se glasi uvodnik, ki ga je objavil list Il Giornale d'Italia, ki dostikrat izraža mnenje vladnih krogov. Objavljen je bil na dan, ko so skoro vsi fašistični listi napovedali raztegnitev, sovražnosti na balkanske države, kakor tudi na kavkaške pokrajine, kjer ima sovjetska Rusija največje zaloge olja.

Il Piccolo opozarja na vojne priprave na vzhodu, Il Popolo di Roma pa piše, da Velika Britanija in Francija grozita z vojno sovjetski Rusiji. London in Pariz se pripravljata na odločno akcijo. Fašistični tisk na splošno očita Angliji in Franciji, da hočeta zaplesti nevtralne države v vojno.

PROSVETA

THE ENLIGHTENMENT

GLASLO IN LASTNINA SLOVENSKE NARODNE

PODPORNE JEDNOTE

Organ of and published by the Slovene National Benefit Society

Narodna in Zdravstvena druzina (Ivan Chicago) in Chicago

\$4.00 na leto, \$2.00 na pol leta, \$1.00 na četrt leta; na Chicago

in Cleveland \$7.50 na leto, \$3.75 na pol leta; na Los Angeles

\$6.00

Subscription rates for the United States (except Chicago)

and Canada \$6.00 per year, Chicago and Cleveland \$7.50 per year,

foreign countries \$9.00 per year.

Cena celotnega posredstva: Rokopisni dopisi in neopredeljeni

listnariji se ne vračajo. Rokopisni listnariji (črtice, po-

vesti, drame, pesmi, itd.) se vračajo pošiljatelju le v slučaju,

če je priložil potrdilo.

Advertising rates on agreement. Manuscripts of commu-

nications and unsolicited articles will not be returned. Other

manuscripts, such as stories, plays, poems, etc., will be returned

to sender only when accompanied by self-addressed and stamped

envelope.

Naslov na vas, kar ima stik s Hoto

PROSVETA

3457-49 St. Lawrence Ave., Chicago, Illinois

MEMBER OF THE FEDERATED PRESS

Datum v oglepu na primer (February 23, 1940), poleg vsakega

kopija na naslovu pomeni, da vam je s tem datumom potekla na-

ročnina. Ponovite jo pravočasno, da se vam list ne ustavi.

136

Glasovi iz
naselbin

Stalinovim sopotnikom

Waukegan, Ill. — Pazio zasledujem Prosvetne dopisnike, ki kritizirajo urednika, da preveč pristransko poroča in komentira o finako-ruski vojni in da preveč piše proti ruski delavski oziroma slovenski državi.

Čenjeni kritiki oziroma Stalinovi in Hitlerjevi sopotniki! Jaz sem 22 let simpatiziral z rusko delavsko državo, in to do lanskega leta, ko sta si diktator Stalin in diktator Hitler, oziroma ruski ovcarski pes in nemški volk podala roke, kakor sem jih imenoval v zadnjem dopisu, na katerega je odgovoril pomožni urednik. Zdjaj priznam, da je imel on bolj prav kakor jaz.

Jaz sem prepričan, če bi ti Stalinovi in Hitlerjevi sopotniki ali v Rusijo ali v Nemčijo in tam toliko kritizirali ruski "delavski" ali pa nemški nacijski režim, kakor kritizirajo kapitalistično demokracijo, bi takoj postali tarče Stalinovih krogelj ali pa bi se jim kotilile glave pod Hitlerjevo sekuro. Gotov sem, da bi ne imeli več prilike kritizirati urednika Prosvete, ali pa angleške, francoske in ameriške demokracije.

Dragi Stalinovi in Hitlerjevi sopotniki! Kje imajo delavci več svobode: v ruski "delavski", nemški nacijski in v Mussolinijevi državi, ali v Franciji, Angliji in Ameriki, kjer vlada kapitalizem? Kje ima delavstvo pravico do svojih strokovnih, združenih in drugih organizacij: v demokratičnih državah ali pod diktaturami te ali druge barve? Naj mi kdo izmed Stalinovih sopotnikov dokaže, da imajo v Rusiji, Nemčiji ali Italiji kaj takega. Seveda, vse te pravice so si bili priporili, toda so jih pod diktaturami izgubili. Ni dolgo, ko sem čital, da sta dva delavca v Nemčiji dobila po 12 mesecev zapora, eden valed tega, ker je delo pustil, drugi pa, ker ni hotel delati.

Naj nihče ne misli, da sem proti ruskemu, nemškemu ali italijanskemu narodu. Sem pa proti diktaturam. So tudi v naši naselbini sopotniki, ki obožujejo ruski stalinizem in nemški hitlerizem, obenem pa zabavljajo čez unjake voditelje, da so diktatorji in raketi. Pa naj mi kdo izmed kritikov dokaže, da je kdo večji raketi in ganček kot so Stalin, Hitler, Mussolini in španski Franko. Pa brez zamere!

Louis Kužnik, 14.

To in ono iz zapadne Penne

Midway, Pa. — Ker že pošiljam naročnino na Prosveto, bom poročal še novice iz naše okolice, ki so se nabrale v moji torbici vseh vrst, žalostne in vesele.

Ponoči dne 14. februarja je tukaj zapadlo 18 palcev snega. Nastala je silovita burja in mraz. Burja je naredila tako silne zamete, da je bil ustavljen promet med Midwayem in Burgettstownom za en dan. Veliko strokov in obilico v snegu čez noč. Danes, ko to pišem, so prišli lopatariji in očistili sneg. Tako je zdaj na cesti promet odprt.

Dne 26. januarja je umrl br. Joe Mihalović v Mercy Hospitalu v Pittsburghu. On je bil 23 let član društva 89 v Midwayju. Doma je bil iz Jospodola na Hrvaškem. Tukaj zapušta žalujočo soprogo in osem deloma že dorašlih otrok. Če v stari domovini zapušta kaj sorodnikov, mi ni znano. Pokojnikovi družini izrekam moje globoko sožalje!

Pa se obrnimo k bolj veselimi dogodkom. Na zahvalni dan sta Frank in Pavla Kosem obhajala 25-letnico svojega zakonskega življenja. Slavnost se je vrnila v krogu družine in sorodnikov na njih dom. Pisec list obema že na mnoga leta srečnega in veselega življenja! Dne 20. januarja se je po oženju njih sin Frank. Za zakonsko družico si je izbral Francisa Batisto iz Strabana. Bila sta poročena po katoliški v Pittsburghu. Dalje sta se poročila 30. dec. po katoliški v Pittsburghu Hedvy Debelak in Johna Stora iz Canonsburga. Pa naj bo še ena za nameček: Na zahvalni dan se je poročil dobro znani Math Dolmovič z Jennie Frank (ona je italijanske na-

rodnosti). Vsem trem parom želim srečo in zdravje, da bi mnogo let uživali sad zakonskega življenja.

Kar se dela tiče, se ne morem pohvaliti. Pittsburgh Coal Co. je 9. febr. ustavila delo v rovu št. 9 in ta teden niso delali nič. Ne vem, koliko časa bo to trajalo.

Zadnji nedeljo me je razveselila novica. Ko sem poslušal hrvaško-slovenski radioprogram iz Pittsburgha, je bilo naznanjeno, da so bratje Hrvatje ustanovili šolo za učenje hrvaškega jezika. Šola se bo nahajala na 1st ave., Pittsburgh, in vpisovanje je bilo do 20. febr. Hrvatoma najskrajneje čestitam, ker so s tem korakom izvršili svojo dolžnost in si začetni najboljše pot za delo na kulturnem polju, da s skupnimi močmi ohranijo svojo narodnost in svoj jezik. Le tako naprej, bratje Hrvatje!

Kaj pa mi Slovenci? Ali bi ne mogli tudi mi v tem posnemati Hrvatov? Mislim, da bi to lahko storili z združenimi močmi. O tem bi se bilo treba posvetovati v večjih naselbinah, kot so Pittsburgh in druge, koder je več otrok. Potem pa naj bi se strnili skupaj in roka v roki premagali vse težave in ovire. Z ustanovitvijo slovenske šole bi očitno pokazali, da hočemo Slovenci še poznim rodovom ohraniti svojo narodnost. Je naša sveta dolžnost, da spodbujamo mladino in ji tudi dejansko damo priložnost, da se uči našega materinskega jezika. Starši, stori- rimo v tem oziru svojo dolžnost, dokler je še čas. Podvizajmo se, dokler ni prepozno. Po zakasnitvi te prilike se bo naša mladina utopila v morju amerikanizma. Torej na pomoč z uma svetlim mečem!

Ker se je ta dopis že zavlekel, naj končam, se pa zopet oglašim, ko se mi bo zopet kaj nabralo v moji torbici.

John Žust st.

Bolhov odmev

Akron, O. — Pred par meseci sem poslal Prosveti moj potpis o potovanju v stari kraj in nadi, da sem nekaj napisal. Nisem pa mislil, da bom tako ugodel čitateljem. Nekateri so se zahvalili v listu, mnogi pa tudi ustmeno. Nekateri so se izrazili, da sem pisal dobro, drugi zopet, naj še pišem. Gotovo je, da človek rad dela, če ne dobi preveč kritike; če dobi pa priznanje, se pa sploh ne more ubraniti, da ne bi še nadalje pisal; in to posebno še na uslugo tistim, ki radi čitajo kaj humorističnega. In v tem tonu jaz najraje pišem.

Ne ve vsakdo, vedo pa nekateri, da je zelo težko pisati na način, da bi ugodel vsem čitateljem. Seveda, nekateri pišejo iz navade in imajo takorekoč svoje periode, da se oglašijo na toliko časa, če tudi brez pomena. Seveda, naši potovalni zastopniki so tudi upravičeni, da se zahvalijo svojim dobrotnikom in dobrotnicam za kakšno meseno ali za kakšno "špagno", in to posebno še tam po Pennsylvaniji. Jaz mislim, da bi zelo dobro izhajal v Penni, ker zelo ljubim mesene. Torej živela dežela mesenih klubas!

Vem, da sem začel z mojim dopisom, vem pa tudi, kako nazaj priti in zopet napisati nekaj, kar bo mogoče zanimalo nekatere čitatelje Prosvete. Seveda brez napak tudi uredniki ne pišejo, kako naj bi jaz!

Br. Stembal iz Sharona, Pa., je pisal, da je doma blizu Iga in da rad ališi o svojem rojstnem kraju: Iki vasi. France, bil sem mnogokrat v Iki vasi. Bil sem tudi na domu svojega brata in videl sem večkrat svojega drugega očeta. On je še precej teden, le oči so mu opesale in nosi solnena očala. Njih dom kar poje v rokah svojega brata. Stoji na lepem mestu in je zgrajen tako kakor nekateri želijo. Bolj je tesno, bolj je lušno. Bratov dom je prvi, ko se pride v Iko vasi. Je tudi edini, ki ima klet pod hišo in stoji na prostem, da ni strahu pred sosedovimi kokoši.

Naj omenim, da bo Ika vasi postala zelo važna vas, ako se kaj ne spremeni. Čez to vas je napravljena cesta, ki vodi preko

Gornjega Iga, tja skozi Bakitno in še dalje. Ne daleč od Ike vasi je mala vas Iško. Tam se nahaja, kakor nekateri menjujejo, Iški Vindgar. Je zelo lepo: so mali vodopadi, soteske, voda lepo čista kot kristal. Tam je napravljena železnica, ki jo zelo lepo lipeh koč. Ko si ob nedeljah na izanki cesti, ne vidiš drugega kot vse polno kolesarjev iz Ljubljane in od drugod, ki hitijo z naloženimi nahrbtniki. Kam se peljejo? Vsi Iški Vindgar! Tam se kopljejo v lepi, čisti vodi. In če se sem pa tam malo razgube po grmovju, mar naj jim zato zamerimo? To je pač naravno, kakor je tudi voda, grmovje in tudi ljudje. Kakor izgleda, se tam obeta še mnogo naravnega užitka za mlade ljudi.

Tudi gora Krim ni daleč od Ljubljane. Ako želite, se lahko peljete z autobusom prav na Gornji Igi. Tudi moje hčerke so šle na Krim. S sabo so vzele hrenovke in jih tam kuhale in pekle. Reke so, da je Krim slovenski Pike's Peak.

Tudi Mary Turšič iz Jennera, Pa., je pisala, da je brala moj potpis o Jugoslaviji. Mary, ne vem gotovo, mislim pa, da je bilo tvoje deklško ime Marija Repar (po domače Damijanovca) z Iga. Da, Mary, tudi tvoja draga mamica bi bila rada izvedela kaj o tebi, ali žal ji nisem mogel drugega povedati, kakor da sem te videl pred leti v Barbertonu, ko si bila še "lejdik". Videl sem tudi tvoje brate, ki so videti zdravi — če so zadovoljni, ne vem. Dobil sem tudi vršček nageljnov od tvoje mame. Ona goji zelo lepe dvojne nageljčke, ki so izredno lepi, temnoredi. Sedaj jih tukaj gojimo. Če bodo uspeli in če te katerikoli pot zanese v Ohio, pa se oglaš in drage volje ti bom dal žlahtni cvet, od tvoje mame sprejet. Seveda, sedaj je vdova, a je še za pogovor.

Prav tako je tudi njena prijateljica Medenova Francka še pri moči, ampak je vdova "na živem". Njen mož je nekje na Stajerskem. Ona mora opravljati vse delo, možko in žensko, da se preživi. Naši in pa Francka imajo njive skupaj in slučajno smo vsi skupaj želi pšenico na isti dan. Razlika je bila v tem, da smo mi želi s strojem, Francka pa s soprogo in koso. Pa ji pravim: "No, Francka, kakor ti, sem tudi jaz vdovec 'na živem'; prav lahko bi ti malo pomagal in še poklepal." Smejala se je in rekla, da sem se prav tako muhast kakor sem bil pred leti. Grem zopet mimo Franckinega doma in se ustavim, da se malo pogovoriva. "Kaj si delala, da si tako prašna?" ji pravim. "Oh, ko bi ti vedel, bi prišel malo pomagat. Mlatila sem." Sama je torej mlatila, menda v veži ali kjerkoli že. "Veš, Francka, meni je žal, da si sama mlatila. Ampak meni ni toliko za to mlati, samo skupati bi ti pa rad prišel pomagat, čeprav bi bila sama."

Tako se nam oživljajo spomini.

Francka je v svoji mladosti hodila na Morost delati šoto. Če bi hotel človek vse opisati o šoti, bi vzelo precej časa in tudi zanimivo bi bilo. Pa kaj hočemo: smo navadni delavci in naše roke se počasi gibljejo pri pisavi. Rečem le toliko, da je Francka toliko šote premetala, da ji ji po njeni smrti žih postavili spomenik iz same šote. Veliko mladih izankih deklet je hodilo tja delati in so si služile vsakdanji kruh na Morostu pri šoti. Marsikatera je sedaj tu v Ameriki; obudila si bo spomine in rekla: da, težko smo delale. Ali kljub temu so se vsele vračale v mesto z dela; pozabile so na vročino in deo in so lepo zapele. Večinoma ste zdaj že izrpane žene, kakor je izrpana tudi šota.

Mary Turšič je tudi zelo lepo opisala Miklavža v svojem dopisu. Miklavž bi moral biti vsak mesec, potem bi pa jednota imela dosti mladine. Kaj pa župnikova jabolka? Ali so bila tista, katerim smo rekli "farovski eigenčki"? Veš, Mary, ti si bila takrat še premlada za farovske eigenčke, zato te je župnik tudi napodil. Ni pa napodil malo starejših deklet. Jaz sem jih poznal več, ki so se včasih vračale malo razkuštrane iz župnišča. Mogoče o tem še povem zgodbe, kakor tudi neko drugo. Ako me ne prime "spring fever", pa še drugi kaj.

Martin Bolha, 535.

Iz šolskih list

Sharona, Pa. — Uredniku delam veliko preglavico z mojnimi dopisi — z mojimi kljukastimi črkami, besedami in pikami, katerih je včasih preveč, včasih premalo. In predno vse to v red spravim, mu vzame časa. Pa kaj hoče: dopis mora urediti, ali pa v koš z njim. Ako se zadnje zgodi, pride v zamero. Če mu delam preglavico, je moja krivda, ker, ako bi delal po volji drugih, bi jim najbolj ustrejel, da nič ne pišem. To sem razvidel pri naših, ker nisem dobil še nobenega namiga, naj še pišem in oznamjam priredbe, veselice, piknike in vabim v Slovenske domove, vključevši našega.

Pero, katerega sem dobil kot darilo od SNPJ — ne vem zakaj — se mi je že popolnoma pokvarilo in zdaj mi drugega ne kaže, da dobim novega, pa naj bo že od kjerkoli. Ako se to ne zgodi, bom pa eno naredil: sam si ga bom kupil in nadaljeval s pisanjem.

Prej sem rekel, da uredniku delam preglavico. Ako vam povem, kakšno je bilo moje šolanje, boste rekli: saj res ni čudno, da je tako "dum". Ko mi je manjkalo par mesecev do sedmega leta, so mi rekli: No, Tonček, sedaj boš šel pa v šolo. Mislim, da je bilo to leta 1899. In res me mati opere in afiksa, da sem šel lahko med otrok v šolo v Sentjurju, kamor je bilo 20 minut hoda. Ko sem šel od doma, je mati precej časa gledala za menoj, jaz pa sem se tudi nazaj osiral, dokler nisem prišel za mami hribeček.

V šoli se vsedem v prvo klopo k mojemu bratranču Antonu Valentinciču iz vasi Bičje. Prišel je učitelj Remec. Se danes ga vidim. Imel je velike rumene brke in dolgo brado. Rad se je šalil in smejal. Otroci tiho in mirno. Navada je bila, da se je šola pričela z molitvijo očenaša. Ko je to opravil, je šel parkrat gori in doli in nas začel ogledovati. Nato nas je začel vpisovati. Vsakega je tudi vprašal za starost in če rad v šolo hodi. Vsi so priklimali. Ko je prišel do mojega bratranca, se je ta nekoliko pomisljal, nato pa vendar pritrdil. Prišel vrsta name. Rekel mi je naj vstanem, dasi sem stal — menda sem se mi zdel premajhen. "Kaj pa ti, ali rad greš v šolo, ali si rajši doma?" Odgovoril sem, da sem rajši doma. "No, pa pojdi domov." In res sem bil kmalu doma.

Mati me vpraša, zakaj sem že prišel. Povedal sem ji, kaj in kako. Boš moral pa kasneje v šolo, ko boš že velik. Šole sem se bal. Kmalu je preteklo tisto leto, med katerim sem moral pasti dve kravi na vrvi. Včasih sem jokal, ker sta me cukali — ena je vlekla v to, druga v drugo smer, zraven pa še tisti hudi brencelji! Ko so jih krave začutile, rep v luft in v galop, Tonček pa je ostal zadaj in kričal: oha, oha! Pa ni nič pomagalo, dokler nisimo domov prišli. Doma so me vprašali, zakaj sem jih že prignjal, ker so še lačne. "Povedal sem jim, da so zbežale."

Naveličal sem se pasti krav in si želel, da bi šel kmalu v šolo, da se krav iznebim. Pa sem se motil. Ko grem prihodnje leto v šolo, me učitelj ni nič vprašal, če grem rad v šolo. Moj bratranec je bil že v drugem razredu in sem prisedel k njemu, ker sva bila dobra prijatelja. Učitelj mi je rekel, da tam ni moj sedež in da moram bolj spredaj; posadil me je v tretjo klopo. Nam prvorazrednikom je pojasnil čitanko ali abecednik, dal kamnito tablico in nekaj papirja, potem smo morali pa sami drugega kupovati.

Od začetku je šlo dobro. Ko te je učitelj vprašal to in ono, a ni si znal, je vprašal drugega. Kasneje je postal bolj strog. Rekel je, ako ne bomo znali naloge drugi dan, bomo morali za kazens stati — med temi sem bil največkrat in včasih moral ostati tudi po šoli, med tem ko so drugi odšli domov. Večkrat se je zgodilo, da je ta ali oni zadremal. Ko ga je učitelj opazil, je šel polahko in dal komu veliko gobah, da je šel in jo namočil v vodi, nakar jo je učitelj otisnil na vrat zaspančcu, potem pa se je ves čas smejal. Ako smo se pogovarjali, nas je včasih za kazens postavil za veliko omaro, v kateri je imel knjige, češ pojdi v luknjo, otroci z učiteljem vred pa v smeh.

Tako sem se za silo učil in bil

(Dalje na 3. strani.)

Kakšna je Rusija?

Norman Thomas in Joel Seidman

ZAKONI, KAZNI IN TAJNA POLICIJA—II

V Sovjetski uniji obtožena oseba nima takih legalnih zaščit kakor v zapadnih demokratičnih državah. Proti aretaciji ni nobene protekcije, in to kljub določbam v novi ustavi, ki garantirajo nedotakljivost osebe in kljub temu, da ustava pravi, da ne more biti nihče aretiran brez odredbe sodišča ali državnega tožitelja. Težava s tem v zvezi je, da tajna policija ni vezana po teh določbah. Člen III nove ustave določa, "da se morajo obravnave vršiti javno, razen če drugače določa zakon." Težkoča je v tem, ker so druge določbe za politične prestopke, in v USSR je lahko skoraj vsaka stvar smatrana za političen prestopek.

V Rusiji sploh ne obstoji pravica habeas corpus, kakor tudi nima državljani pravice zahtevati takojšnje obravnave, javne ali porotniške obravnave. On se celo nima pravice, da bi lahko izvedel o vzrokih svoje aretacije več kot 24 ur pred obravnavo. On tudi nima nobene pravice, da bi poklical svoje priče, kakor tudi ne pravice, da bi obvestil svoje o svoji aretaciji. On sicer lahko najame "zagovornika", toda tako najeti odvjetniki se redkokdaj upajo pobijati državno obtožnico. Kar morejo v političnih slučajih storiti, je le to, da branijo obtožbenca, češ da je žrtev razmer, ker v nasprotnem slučaju, ako bi si resno prizadevali in pobijali obtožnico in porazili državnega tožitelja, bi se lahko sami izpostavili, da bodo ožigosani kot kontrarevolucionarji. In zgodi se, da včasih še zagovorniki prekosijo tožitelja v obteževanju svojih klientov. Kjer pride več obtožbenec v skupini pred sodišče in so zastopani po raznih zagovornikih, se dogodi, da ti "branitelji" čisto pobijajo drug drugega kliente; posledica tega je, da so vsi obtoženci še bolj potlačeni. Se celo v nepolitičnih tolbah je nevarno pobijati državnega tožitelja. Znamenja so, da se ti odnosi do zagovornikov spreminjajo in da osebe, ki nastopajo v tej vlogi, niso več smatrane kot protisocialne.

Sovjetsko postopanje proti navadnim zločinom pa je zelo prosvetljeno. Teh vsaj v teoriji ne smatrajo kot nepridiprave, katere je treba kaznovati, marveč kot bolne osebe, katere je treba ozdraviti. Smatrajo jih kot žrtev napačne socialne organizacije, kot socialne defektive prej kot zločince. Oficijsko vlada stremi za tem, da iz njih napravi ljudi, ki bodo lahko zavzeli svoje mesto v družbi. Zato je tudi kazni nizka — za umor je tipična kazen deset let zapora ali pa še manj. Sploh je desetletna ječa najhujša kazen za vse prestopke, izvzemši "kontrarevolucionarnih". Največja posebnost sovjetskih sodišč je neformalnost v proceduri. Prizivi z nižjih sodišč so dovoljeni, toda ne proti odlokom tajne policije — vsaj v praksi ne.

Popolnoma drugačna slika pa je glede političnih prestopkov; težkoča je tudi v tem, ker imata besedi "politični prestopek" v USSR zelo širok pomen. Kritiziranje Stalina je lahko veliko večji prestopek kakor pa umor. Diskuzirali smo že nekatere prestopke, za katere je določena smrtna kazen. Za tatvino državne svojine je na primer določena smrtna kazen — in to v deželi, kjer je skoraj vsa produkcija državna. Smrtna kazen lahko doleti tudi sabotažnike — ta beseda se tam zelo široko razlaga. "Razdiranje" je danes v Rusiji eden največjih zločinov. Na podlagi 58. člena kazenskega zakonika, je oseba, ki je spoznana krivde "norčevanja, draženja in persekutiranja" hitrega delavca, lahko eksekutirana.

Ista kazen lahko doleti kmet, ko ga zalote, da melje svoje privatno žito v mlinu, ker to pomeni, da je hotel ogoljufati vlado pri žitnem davku; slična usoda lahko tudi doleti uradnike farmske zadrage, ki bi nagovarjali kmete, naj bolj pridno posejejo in obdelajo svoje privatne parcele zemlje. Smrtna kazen lahko doleti tudi vsakega, ki bi sodeloval pri organiziranju stavke v lesni industriji, v kateri delajo skoraj izključno sami izgnanci. Smrtna kazen lahko doleti tudi vsakega, ki bi skušal ilegalno prekarati sovjetsko mejo.

Na podlagi zakona z dne 7. aprila leta 1935, so otroci nad 12. letom izpostavljeni isti kazni kakor odrasli z izjemo smrtno obsodbe. Avtorja ne vesta za nobeno deželo na svetu — vsaj ne za civilizirano — ki bi tako postopala z otroškimi krivci. Pod carji so s političnimi kaz-

(Dalje na 3. strani.)

Pred dvajsetimi leti

(Iz Prosvete, 26. februarja 1920)

Domače vesti. V Sanders Creeku, Alberta, Kanada, je bil pri delu v rovu ubit 45-letni John Sarc, bivši gl. odbornik SNPJ in doma iz Šmarce na Kranjskem.

Delavske vesti. Železničarji so še vedno v hudem boju za povišanje mezde.

Iz inozemstva. V Jugoslaviji je prisla na krmilo reakcionarna vlada srbskih narobe radikalcev in slovenskih klerikalcev. Dr. Korošec je postal železniški minister.

Sovjetska Rusija. Vojni komisar Trocki poroča o nadaljnjih zmagah sovjetskih čet v Turkestanu in na severu Rusije.

(Dalje iz prve kolone.)

nesramnostjo in hudobijo stalinovskih agentov — in še bolj mora strmeti nad pametjo nekaterih delavcev v Ameriki, ki pravijo, da so socialisti, pa se delajo, kakor da verjamejo stalinovskim agentom.

Vrhunec demagoštva

Včasih so jezuitje in njihovi učenci v kazuistiki nosili krono demagoštva, toda že precej časa je jezuitska šola v nevarnosti, da jo posekajo Stalinovi misijonarji in apoleteti. Prav za prav ne veš več, kdo od teh dvojih bolj laže in zavija v kosoju, da bo namen — ki je v tem primeru totalitarna diktatura — posvetil sredstva.

Stalinovski tišek — da bi opravičil Stalinov napad na Fince — takole bljuje: Boj na Finskem predstavlja boj med kapitalizmom in proletariatom, boj med fašizmom in delavsko demokracijo, boj med imperializmom in ljudsko svobodo... Finci predstavljajo kapitaliste in sovjeti proletarce; Finci predstavljajo fašiste (baron Mannerheim!), sovjeti pa demokracijo; Finci predstavljajo imperialiste, sovjeti pa ljudsko svobodo!

Ce bi se resen človek jezil nad tako gorastnim postavljanjem dejstev in resnice na glavo, bi bil največji bedak, če bi se pa, samo smejal in zabaval s tem rekordom zabitosti, bi bilo spet nekaj narobe z njim; edino, kar more storiti, je, da strmi nad tem vrhuncem demagoštva in človeške zlobe.

Reveni finski kmetje in delavci, ki so poročeno veliko bolj delavsko in kmetasko zavedni — katerih konflicije po zadnjih zborniških volitvah predstavlja večina finskega ljudstva, valed česar je ta k'alicija prevzela vlado — kakor so pa kmetje in delavci v sovjetski Rusiji — so kapitalisti! Oni predstavljajo kapitalizem! Finski kmetje in delavci so v gospodarstvu dobri zadrugarji, sploh proporcno najboljše organizirani zadrugarji na svetu, vsak slovenski zadrugar v starem kraju ali v Ameriki pa dobro ve, da je združništvo diametralno nasprotje kapitalizmu. Kljub temu stalinovci pravijo in tiskajo gorostasno laž, da kmetje in delavci na Finskem predstavljajo kapitalizem!

Toda stalinovski demagogi bodo rekli, da finski kmetje in delavci zato predstavljajo kapitalizem, ker branijo v tej vojni lastnino finskih kapitalistov in ker so celo hlapec nekih angleških in ameriških kapitalistov. Tudi ta je debela. O kakšnih finskih industrijskih ali finančnih kapitalistih sploh ni vredno govoriti, ker jih ni; je pa tam nekaj zemljiških veleposestnikov, ki pa nimajo na splošno nobenega vpliva več in zapisani so bili razlačenju po finskih zadrugarjih. Ta proces demokracije razlaistive bodo sovjeti zdaj uničili in poleg peščice veleposestnikov bodo zaslužili tri milijone kmetov in delavcev! Finska ni do danes poznala nobenega kapitalizma — kakšni tuji kapitalisti so imeli tamkaj zelo malo investicij in najmanj političnega vpliva — pod Stalinom pa dobi najkrušejši državni kapitalizem.

Finski kmetje in delavci zdaj predstavljajo fašizem po pasji logiki stalinovske propagande. Pretveza za finski "fašizem" je stalinovcem baron Mannerheim in peščica njegovih oficirjev. Politično je Mannerheim že leta brez moči, kar so dokazale finske volitve — ampak, da je on danes na čelu finske armade, je kriva diktatorska klika v Moskvi, ki je Fince z napadom prisilila, da so se morali poslušati vseh vojaških poveljnikov, ki jih imajo na razpolago.

Toda, če stalinovci danes sramotijo Fince z žigom fašizma zaradi Mannerheima, istočasno se pa bratijo s Hitlerjem, ki je tisočkrat večji fašist in okrutnej, kje je njihova doslednost? Mannerheim, o katerem že ni bilo deset ali 15 let ničesar slišati, je zdaj največji fašist, Hitler pa ni več fašist! Hitler je danes okež v stalinovskem tisku, nobene žal besede ni več o njem. Moskovska Pravda dan za dnem poudarja prijateljstvo z nacijsko Nemčijo, torej s Hitlerjem. Mannerheim — kljub dejstvu, da je okrutnega značaja — ni še napadel in razmrčeval nobene tuje dežele kot je napadel in razmrčeval Hitler Avstrijo, Čehoslovansko in Poljsko — je fašist, ampak Hitler je zdaj zaščitnik delovnih ljudstev!

Fincev ni še nikdar prišlo na misel, da bi se polastili pokrajin svojih sosedov, kljub temu zastopajo imperializem. Čegav imperializem? Mar zastopajo sovjetski imperializem, ki je pomagal Hitlerju razkosati Poljsko?

Človek mora zares strmeti nad gorostasno

(Dalje v zadnji koloni.)

Novice iz starega kraja

Slovenije

Ve ovire na Gorenjskem
ranj, 23. januarja. — V zadnjih dneh je zapadlo na Gorenjskem 60 cm novega snega, da ga imamo sedaj že prenegetra. Največ snega je bilo v pretekli noči, toda vse, da se ne bo konec, ker je še vedno naletaval. Nastalo so velike ovire v železniškem prometu in so imeli danes vlaki na gorenjski progi težave. Se večje zapreke pa niso nastale v avtomobilnem prometu. Vse ceste po Gorenjskem so tako zasnežene, da promet z avtomobili zaenkrat ni. Tako so danes izostali avtobusi na progi Trzin-Ljubljana. Zastoj bo trajal toliko časa, dokler s pluje izorjeje zasneženih cest.

elavstvo iz okoliških vasi, ki je še do ponedeljka vozilo v arne s kolesi, je moralo daprne gaziti po 5 pa tudi do 10 daleč. Že v ponedeljek so na em dnevu v Kranju izostali tje in kmetice iz oddaljenijvsi in so prinesli na živitridelke na prodaj le oni ajblije okolice mesta. Z danjim dnem pa je promet pomoma izostal in je na cestah ti le sem in tja kake vprežani in zjutraj mlekarice, ki ajvejo težavo rinejo ali vje-male sani po zasneženih ces-

omno snega na Dolenjskem, ti na Kočevskem

Novo mesto, 24. januarja. — Vojno in danes ves dan po Dolenjskem neprestano i. Sneg naletava v gostih mih pri temperaturi -50° in je dosedaj zapadlo že 70 cm podprtem, po hribih in kjer so zameti, pa tudi mnogo več. i so morali ljudje dolgo odavati snežne množine izpred da so lahko prišli do hlevov. e ceste so visoko zametene s gom. Poštni avtobus Brežicevo mesto danes ni prišel, v tako ne ostali avtobusi. Do-žaka železniška proga je bila traja vsa zatrpna s snegom. radi tega je imel jutrnji ljub-nski vlak, ki prihaja normal-ov 7.30 v Novo mesto, nad uro zamude, dopoldanski k, ki prihaja ob 10., pa 90 mi- . Veliki zameti so onemogo- vsak redni vozni in avtobusni met na cestah v Ljubljano, k, v Metliko preko Gorjan- , v Zagreb, v Černošnje in vuzemberk. V černošnjiškem raju, v kočevskih hribih in na rjancih je nad meter snega. Antonov sejem v Novem me- je eden največjih in najbolj skaskanih na Dolenjskem v letu. nes pa so lahko nanj prišli le dje iz bližnjih vasi in še ti so dlelo zelo žalostno sliko, je bilo peljanih le nekaj nad 60 glav-ine, dočim so drugo leta obli-žnosti prignali do 1000 glav.

Tudi živilski trg je bil pra-
n. Redke kmetice so takoj pro-ve svoja živila. Gospodinje so isti planile na jajca, ki so bila r po dva dinarja komad. Vsa estna okoliška pota so globoko enegenu. Le tu pa tam se v sne-vidi skromna gaz. Mestna ob-ka, ki bi morala skrbeti za svo-este trje jih očistiti, tega ni oglela, ker nima pluga. Vendar se dalo temu odpomoči, če bi prosila državno cestno upravo snežne pluge, saj sta v skla-šču na občinski cesti kar dva pluga, ki ležita brez koristi. Ma-dobro volje in uvidenosti bi o na mestu, da ne bi ljudje in vna trpeli brez potrebe. Davi prišli čistiti sneg na državni i Novo mesto-Zagreb, ven-amo na posameznih odse- . Poštni avtobus Novo mesto-ze do nadaljnjega, ne obra-je, prav tako ne Krško-Nov-esto. Popoldanski vlak iz Ljub-ane, ki prihaja ob 16., je imel minut zamude, vlak iz Kar-veca, ki prihaja ob 18., pa se je do Novega mesta zapoznil za minut. Popoldne je spet začel- močnejše snežiti, zlasti gosto

pa proti večeru. Sneži tudi po vasi Beli Krajini. Če sneženje ne bo prenehalo, bo vsak promet na Dolenjskem in v Beli Krajini nemogoč.

Tudi v celjskem okrožju motnje v prometu

Celje, 23. januarja. — V ponedeljek zvečer je začelo v Celju močno snežiti. Snežilo je vso noč in tudi še v torek dopoldne. V Celju je dosegel sneg višino 60 cm, na hribih pa imajo do 1 m snega. Zaradi visokega snega je promet z vozili v Celju v torek zjutraj skoraj docela zastal. Dopoldne so zorali sneg na ulicah, tako da je bil lokalni promet polodne obnovljen. Ker so ceste na deželi močno zasnežene, je moralo mestno avtobusno podjetje v Celju ukiniti avtobusni promet na progah Celje-Sv. Peter pod Sv. gorami, Celje-Kozje-Podsreda in Mozirje-Solčava. Na cesti med Mozirjem in Solčavo je približno 1 meter snega. Avtobusni promet na progi Celje-Mozirje je omogočen, ker so ceste zoraile. Avtobus iz Maribora je imel dopoldne zaradi snega dve uri zamude. Na telefonskem, hr-zojavnem in električnem omrežju ni povzročil sneg doslej nobene škode.

Velike zamude v Mariboru

Maribor, 23. januarja. — Zaradi novega snega so imeli vlaki spet občutne zamude. Tako je prišel jutrnji brzi vlak iz Ljubljane v Maribor z zamudo 150 minut. Tudi ostali vlaki iz notranjosti države in iz Nemčije so imeli zamude od 100 do 150 minut. Ker je železnica uvedla vlak na progi Maribor-St. Ilj z odhodom iz Maribora ob 11.30 in z vrnitvijo iz St. Ilje ob 12.10, se avtobusna proga mestnega avtobusnega prometa na tej progi z jutranjim dnem ukine.

Po opažanjih tezenske meteorološke postaje je zapadlo v noči na torek do sedmih zjutraj 20 cm novega snega. V ravnini je sedaj višina snega 45 cm. Kjer so bili zameti, pa ga je več kakor m. Količina padavin od raztopljenega snega je 16.2 mm. Jutrnja najnižja temperatura je bila -10.6. Za mariborski okoliš napoveduje tezenska postaja zboljšanje vremena.

Pomanjkanje vode v Zagorju

Zagorje, 23. januarja. — Zagorjani imamo zaradi mraza ne vsečnosti, kakršnih že več let nismo imeli. Zima pred desetimi leti je bila sicer še hujša, vendar je občinski vodovod brezhibno deloval. Zdaj pa je malokatera hiša tako srečna, da lahko doma natoči vodo. Nekateri pravijo, da smo takrat imeli več snega in da vodovodne cevi zato niso zamrzle. Mesarji in drugi tožijo, da zaradi snežnih zametov ne morejo dobaviti živine in drugih dnevnih potrebščin z vozovi. Oddaljeni hribski vozniki ne morejo ali ne marajo v dolino. Najobčutnejšo škodo je prizadejal mraz na krompirju. Jeseni se je tudi pri nas marsikdo založil s krompirjem, da bi ga imel do novine. Krompir smo

plačevali po 1.50 din kg, nekateri tudi dražje. Zdaj je malo takih, ki jim krompir ne bi bil zmrznil. Cim mraz popusti bo treba v naše revirje uvoziti večjo količino krompirja.

Opazimo, da izgineva ptičji rod. Mnogi so zlasti letošnjo zimopravili ptičje sitnice (hišice), da bi krmili lačne in premražene ptičke, ki pa so pri tem večkrat žrtve mačk. Sitnice imajo v nekaterih krajih tako nepripravno postavljene, da mačke lahko prežijo na ptiče. Ker je opaziti veliko manj ptičjega rodu kakor druga leta, naj vsakdo pogleda, ali so hišice dovolj na varnem. Pretekli teden so pa vendar obiskali našo dolino različni ptičji, kakršnih doslej še nismo videli. Priletele so tudi divje rase kar med hiše. V soboto in v nedeljo je ustrelil lovec Požun več komadov, ker so mu rase prišle naravnost na strel. Kakor drugod tudi v Zagorju venomer močno sneži in se bela odeja več od dne do dne.

Huda zima v gornje-graškem okraju

Gornji grad, 23. januarja. — Zima v naših gornje-graških hribih letos ni dosti manj huda kakor leta 1929. Že od 20. decembra p. l. imamo pri nas snega dovolj, prejšnji teden pa ga je zapadlo v dolini do blizu 1 metra, v hribih pa ga je nametlo tudi ponekod preko 2 metra. Jasno je, da je za stalni promet, četudi so hitro orali ceste ob Dretlin in ob Savinji in deloma tudi proti Črnuvcu. Avtobusni promet na železnico je bil nekaj dni moten, odkar so pa orali, vozi avtobus le z malenkostnimi zamudami. Tudi zasebni Urhov avtobus vozi redno in je hvalevredna poštvovalnost koferja g. Strnada. Avtobus avtoprometne zadruge iz Ljubljane pa je moral pred nekaj dnevi ustaviti promet zaradi velikih zametov na Črnuvcu (902 m). Vozil je ta avtobus nepričakovano dolgo v letošnji zimi.

Divjačina in ptice mnogo trpijo. Divjačina prihaja, kakor pripovedujejo kmetje, čisto blizu naselbin iskat hrane. Hvalevredno je dejstvo, da vidimo v naših vrtovih povsod ptičnice. Letos opazujemo izredno veliko številno ščinkovcev, senic je manj, seveda ne manjkajo številni vrabci. Sadno drevje doslej še ni utrpelo škode, sneg je suh in še ne lomi vej, mraz pa doslej tudi še ni škodoval. Imeli pa smo v zadnjih tednih najvišjo temperaturo 8° do 9° pod ničlo, najnižjo pa 27° pod ničlo. Navadno se giblje zadnje dni temperatura med 15° do 20°. Kuriti je treba neprestano in je marsikomu že skoraj zmanjkalo kurjave. Zgrubili pa nismo upanja, da se vreme kmalu spremeni. Kmetom je visoki sneg prava dobrota, ker jim olajša spravo lesa, ki je v ogromnih količinah pripravljen za odvoz, saj je pričakovati letos zelo ugodne cene. Električna razsvetljava pa seveda še ne deluje dalje časa, petroleja in sveč primanjkuje in tako je zanimivo priti v naše mesto proti večeru, ko so vsa okna temna in ljudje ležejo spat že kmalu po 8. uri, le tu pa tam v kaki gostilni bli lučka in se pri njej vodi politika.

Najzanesljivejšo dnevno delavke vesti so v dnevniku "Prosveti." Ali jih čitate vsak dan?

Glasovi iz naselbin

(Nadaljevanje s 2 strani.)

deleženi vseh dobrot. Prve dni šole nam je učitelj tudi raztolmačil, ako je komu treba v stranišče, naj dvigne palec in izgovori assa, kar pomeni na vodo; palec in kazalec pa "assa" pomeni, da boš oboje opravil. Nekega dne, malo predno je bilo konec pouka, dvignem palec in kazalec. Učitelj: "Roko dol, ker bo šola kmalu končana." Mene je čedale bolj zavijalo. Dokler sem sedel, je še šlo, ampak ob koncu pouka zopet očenaš in vsi smo morali vstati. Tedaj pa križ božji! Nič ne opazil, toda potem sem stopal previdno iz šole, med tem ko so drugi dirjali. Ostal sem zadaj in gledal, kje bo prilika, da skočim na stran. Pridem do njive, kjer je raala lepa pšenica — ravno učitelja! Smuk v pšenico na sredo njive. Vlegel sem se, slekli hlače in jih za silo očistil s pšenico. Sam sebi sem rekel: Ker me nisl prej pustil, sem ti pa zdaj pšenico poltlačil!

Ko pridem domov, je bilo treba gnati krave na pašo. Mati me vpraša, zakaj sem tako žalosten. Ali sem bil zopet zaprt? Z jokom ji pojasnim dogodek. Nekoliko me ozmerja in pripravi čeder vodo, zapre ob vežni vrati, me posadi v čeber in me opere. Tega ni nihče drugi vedel ko jaz in mati, zdaj pa to tudi uredniku zaupam.

Vsako jutro pred šolo sem moral krave pasti in prav tako po šoli in navadno tudi ob nedeljah. Ko so neko nedeljo odšli k prvi maši, zagledam v sosedovem vrtu gredo lepih cvetic, katere je gojila lepa in junaška Neža; bila je takorekoč kraljica vasi. Mislim sem, da so šli vsi k maši, jaz pa v gredo, da bi napravim pušljce, pa hitro h kravam. Šopek si bom pripel, ko bom šel k maši. Ko tako stojim pri kravah, zagledam sosedovo Nežo, ki gre proti meni. Prijazno me je ogovorila in nilem nič hudega slutiti. Ko pa pride do mene, me prime za ukeša, da sem ji moral jokaje objubiti, da ne bom več cvetic trgati. Pravi tudi, da bo moji materi povedala, da delam škodo. Ko je odšla, sem se maščeval nad natrganimi cvetlicami in vse raztrgal. Toda še o šoli.

Vsak terek in petek nas je gospod učil eno uro krščanski nauk. Pisal se je Šimenič; bil je dober in farani kakor tudi mi otroci smo ga radi imeli, ker nas v šoli ni pretepal. Pri njem smo vsi znali krščanski nauk. Šlo je ko po maslu. Kmalu so ga premestili v St. Lovrenc na Dolenjsko, k nam pa je prišel mlad, okrogel gospod Matevž Sitar, doma iz Ježic nad Ljubljano. Hodil je pokonci ko vojak in bil z nami v šoli zelo strog. Pri njem nismo znali nobene molitve. Tegel nas je ko živino in smo se ga zelo bali. Če si radi nervoznosti pozabil v šoli pokrivalo, ti ni pustil, da bi šel ponj. Tudi pritožbe proti njegovemu pretepanju so bile zaman.

Menda radi njegove strogosti so ga potem premestili v boljšo faro v Šmarje za dekana, toda je kmalu umrl. Iz Šmarja pa je k nam prišel kaplan Janez Debelak. Takrat sem bil jaz že iz šole. Pred kakimi desetimi leti

je tudi on umrl. Prišel je drugi, po imenu Volk. Z njim sva govorila leta 1937, a sedaj je že mrtev. Sedaj tam maščkuje nekdo ob Blok. Pravijo, da je strog in da hoče podreti staro in zgraditi novo cerkev, ki bi bila po njegovem okusu. Pa kot sem ališal, so se farani uprli, češ da je farna cerkev sv. Jurija še dobra, ako pa ni zanj, naj gre pa...

Tako šolo sem torej imel v mladosti. Ni čudno, če mi kdo reče, da sem "dum" — a še pre malo sem. Zadnjič sem zapisal, da se nasmejem temu ali onemu dopisu, sedaj se boste pa vi mogoče temu. Nič zato, saj smeh je za zdravje.

Anton Valentinčič, 262.

Zajec medvedu rebra lomil

Cleveland. — Ako človek dobro premišljuje, ko čita dnevna poročila o finski-ruski vojni, se mu vidi prav tako, kakor če bi zajec medvedu rebra lomil. Predno se je ta kriminalni ples začel, si je človek mislil, da bo v tem modernem času dobil vse bolj natančna poročila kakor v zadnjem svetovnem barbarstvu. Pa kakor je razvidno, je danes še veliko strošja cenzura kakor je bila v prvi svetovni vojni.

Kar se Fincev tiče, so že tako ali tako izgubljeni; čeprav bi v tej vojni zmagali, se bodo tako globoko zadolžili, da ne bosta mogla dva rodova plačati dolga. In vse to bo imela večno na vesti komunikačjska Rusija; ni ga tako mogočnega človeka, da bi jo mogel kdaj očistiti tega greha.

Tukaj so komunisti in njih sopotniki zelo na delu in skušajo z vsemi lažmi, da bi preblufali ljudstvo, da je Stalin nedolžno ljube in vedno za delavce. Še celo mene je hotel nablufovati neki stalinist z lažjo, da še celo finka socialistična federacija pomaga Rusiji, da bi porazila Fince. Ko sem pa videl, da je preveč komunikačjsko blazen, sem se raje odstranil kakor bi z njim argumentiral. Tukaj se vidi; da med verniki ni nobene razlike; oni le tisto trdijo in ponavljajo, kar jim voditelji ukazujejo. Ne vem, zakaj ima človek močgane, ker jih noče sam rabiti.

Kar se tiče Angleške in Nemčije, je med njima še vedno stari spor radi morske krone. In tam je več denarja zastavljenega kakor ga ves svet premore. Nemški militarizem se je zarotil, da mora Angležem vzeti morsko krono, pa magari pogine ves nemški svet. Že kajzer je mislil v zadnji vojni, da jo bō vzeti, toda je popolnoma propadel. Kako bo s Hitlerjem, se še nič ne ve.

Louis Kocjan, 6.

(Nadaljevanje s 2 strani.)

Proletarčeva slavnost
Chicago. — Čikažani — in drugi — redko vidimo tako izbran program kakor ga bomo videli v nedeljo popoldne, 3. marca, v dvorani SNPJ na proslavi 35-letnice Proletarca. Že proslava sama na sebi bi zadostovala, da se zberemo skupaj vsi zavedni delavci, ker praznovanje tega pomembnega jubileja je tudi praznovanje vsega našega dela, vse naše borbe za socialno pravičnost.

Otvoritvena točka bo zborna recitacija z živo sliko Molkeve pesnitve, ki jo je spisal za to priložnost. V petju bomo slišali slovo, mrs. Kelemenecova iz Guryja in Juggove sestre — Ernestine, Lucille in Mary; mladi Edy Udovich bo pa podal sam svoj program. Slišali bomo tudi dva najboljša govornika — Etelina Kristana in profesorja Maynarda Kruegerja. Za plesalce bo posebna atrakcija Gorsk orkester iz Springfielda, v spodnji dvorani pa Puceljeva godba.

Kot nam poročajo, bomo prihodnji nedeljo imeli tudi lepo število zunanjih gostov; iz Waukegana jih pride cel regiment, videli bomo pa tudi Laalléane, Oglesbyčane, Springfieldčane in gotovo tudi še iz kake druge naselbine. Preskrbite ali stopnice v predprodaji, stanejo 35c, pri vstopu bodo 50c, samo za ples zvečer 25c.

V nedeljo naj bo dan vsega našega zavednega delavstva v tem okrožju, dan vseh, ki so bili že kdaj aktivni v socialističnih vrstah ali sodelovali z nami. Vsi ste vabljani na Proletarčovo 35-letnico.

Pub. odbor.

Hore-Belisha urgi- ra napad na Rusijo

Angleška pomoč
finški republiki

London, 24. febr. — Leslie Hore-Belisha, ki je bil nedavno postavljen iz Chamberlainovega kabineta kot vojni minister, je pozval Anglijo in Francijo, naj napadejo sovjetsko Rusijo na kopnem, morju in v zraku. Govoril je na velikem shodu v Devonportu nekaj ur potem, ko je ogromna množica pozdravila angleške mornarje, ki so zmagali v bitki z nemško bojno ladjo Admiral Graf Spee, ki se je vrnila pred nekaj tedni v bližini urugvajskega obrežja. Nemci so sami potopili ladjo, ko ji je pretila zasega po Angleših.

Kralj Jurij je pozdravil člane posadke križark Ajax in Exeter, ki sta bombardirali nemško bojno ladjo in jo pogrnali v urugvajsko luko. Pred mornarji je govoril tudi Winston Churchill, mornarični minister.

Hore-Belisha je v svojem govoru dejal, da mora Velika Britanija pomagati finški republiki. Rizika je sicer velika, toda še večja bi bila, če bi Anglija odklonila pomoč Fincem, ki se morajo boriti proti sovjetskemu kolosu. "Potrebna je takojšnja akcija," je rekel bivši vojni minister. "Velika Britanija in Francija morata takoj nastopiti proti Rusiji."

**Laborit zmagal pri
volitvah v Londonu**

London, 24. febr. — Pri volitvah v londonskem delavskem distriktu je zmagal kot kandidat za poslanca laborit J. H. Hollands z veliko večino glasov. On je v volilni kampanji naglašal, da je za nadaljevanje vojne proti Nemčiji do uspešnega zaključka. Delavski volilci so podprli njegovo stališče. Dobil je 14.343 glasov, njegov komunistični protikandidat Harry Pollitt pa 986 glasov. Fašist Thomas Moran je prejel samo 151 glasov. Porazena protikandidata bosta morala plačati tudi \$600 vank, ker nista dobila ene osmi- ne pri volitvah oddanih glasov.

Kakšna je Rusija?

(Nadaljevanje s 2 strani.)
njenci bolje postopali kakor z navadnimi zločinci; pod sovjeti z njimi postopajo veliko slabše, čeprav je najbrže štiri petine prestopkov političnih.

Rusija ima že dolgo dobo tajno policijo, katere je bila vedno izredno ososovražena in pred katero so se veliko bolj tresli kakor pred navadno policijo. Pod carji je bila znana kot "Ohrana", v prvih dneh sovjetov pa kot "Čeka". Pozneje je postala OGPU (državna politična administracija, ki je najbolje znana kot "Gay-Pay-Go"), katere je nedavno nadomestila NKVO ali komisariat za notranje zadeve. Toda kljub temu je isti policijski sistem, z istim osebjem pod sovjeti — razen tistih, ki so bili ustreljeni kot izdajalec — in s sličnimi metodami. Omeniti je treba, da NKVD opravlja tudi druge funkcije, toda tukaj se bomo bavili le z njegovo sekcijo tajne policije.

NKVD je država v državi, s svojo lastno policijo, s svojimi lastnimi zakoni, z lastnimi sodišči in lastno armado. Tajna policija ni odgovorna nikomur drugemu kakor svojemu šefu, ta pa političnemu biroju in Stalinu. Tajna policija je vsepovsod; v vsakem važnem vlaku, na vsaki večji postaji, v vsaki večji tovarni, sleherni hotel in sleherni mesto ali vasa ima svojega tajnega agenta ali agente. Tajni denunciant je lahko o- skrbnik, in mnogi, ki pridejo v neprimliko, so lahko prisiljeni dati tajni policiji informacije. Lahko je tajni agent tudi tvoj sodelavec, tvoj sosed — sploh so špioni in denuncianti povsod. NKVD straži meje, izdaja notranje potne liste, upravlja ječe in koncentracijska štabiška, kopije kanale, gradi ceste in seka gozdove.

Tajna policija ima poverjenitvo nad političnimi krivci. Njene obravnave so tajne, razen v primeri, da se objavi odločilo

za javne demonstracijske procese. Žrtve enostavno izginejo in so navadno aretirane sredi noči. Obsodbe se izrekajo kot enostavni administracijski ukrepi, ki nimajo nič skupnega z običajno sodno proceduro in aretirane nima pravice do priče ali zagovornika. Družinam političnih aretirancev ni ničesar znano o njihovi usodi, ker nimajo nobene dostopa do njih; ako so obsodeni v izgnanstvo na ledeni sever, tedaj bo mogoče družina prvič izvedela o njem, ko bo prejela obvestilo, naj ta in ta čes prinese zavoj gorke obleke na to in to postajo, toda o kazni mogoče ne bo nikdar izvedela. Menjševiški tisk, ki izhaja v Parizu, pravi, da je mnogim političnim kaznjencem, ki so izgnani v samotne kraje Sibirije, prepovedano imeti pisarne stike z družino.

Pacifisti v afriški državi poraženi

Volilci podprli
Veliko Britanijo

Capetown, Južnoafriška unija, 24. febr. — Nacionalistična stranka, ki je podprala kampanjo bivšega premijera J. B. Hertzoga, da država sklene takojšen mir z Nemčijo, je bila strahovito poražena pri splošnih volitvah. Skoro vsi njeni kandidati so bili poraženi.

Stranka ima večino svojih članov med Nemci v zapadnem delu dežele, ki je bila poset Nemčije pred svetovno vojno. Po tej je dobila Južnoafriška unija mandat nad njim. Unijaka stranka, ki se je postavila na stran Velike Britanije, je zmagala na vsej črti. Hertzog je v zbornici pred nekaj tedni predložil resolucijo glede sklenitve miru z Nemčijo, ki pa je bila zavrnjena z veliko večino glasov.

**Anglija zavrnila
ameriški protest**

London, 24. febr. — Angleški zunanji urad je v noti, katero je poslal v Washington, zavrnil protest ameriške vlade glede zasege ameriškega blaga na parniških, čeprav so ameriški trgovinski interesi prizadeti. Anglija smatra svoje postopanje za legalno in upravičeno reprijalno proti Nemčiji, ker potaplja angleške, francoske in nevtralne parnike.

**Gonja proti
komunistom v Franciji**

Pariz, 24. febr. — Georges Bonnet, justični minister, je večer podpisal dekret, ki določa odstavitev 61 komunističnih mestnih odbornikov. Naznačilo se glasi, da bodo odstavljene vsi komunisti, ki imajo javne urade in niso doslej pretrgali zvez z Moskvjo.

**Nemški begunec
izuril samomor**

Baltimore, Md., 24. febr. — Dr. Karl Duncker, ki je prišel v Ameriko iz Nemčije kot begunec l. 1938, si je pogol kroglo v glavo. Duncker je bil profesor na kolegiju v Swarthmoreu, Pa. Kaj ga je pogolno v samomor, ni znano.

LISTNICA UREDNIŠTVA

St. Louis, Mo., Theresa Speck: Zelo nam je žal, ker je vaše poročilo o radioprogramu pevskega društva Zvon prišlo prepozno za petkovo številko Prosvete.

Sijalen družabnik

"Kadar začnem govoriti, me vsi kar z odprtimi usti poslušajo."

"Potlej ste po poklicu najbrže zobozdravnik."

Dober dolžnik

— Trdno sem prepričan, da mi ne boste nikdar vrnili dolžnih sto dinarjev, pravi beano gospod Lukič.

— Krasno! A jaz sem si belil glavo vse noči, kako naj vas o tem obzirno prepričam!

Člani unije električarjev snemajo napis, ki ga je obesil Philip Schmidt, solastnik Glenmore Ho-siery Co. v New Yorku, da naglasi svoje simpatije z električarji v stavki, v kateri so zmagali.

Poslovenil
OTON ŽUPANČIČ

Država.....
naročnik.....

Nov naročnik.....Star naročnik.....

Mesto..... Država.....
Nov naročnik..... Star naročnik.....